

Posúdenie bakalárskej práce Tomáša Gardelku

Koncept kolektívnej inteligencie a posun tradície vo vybraných textoch Pierra Lévyho

Predkladaná práca má za cieľ zamerať sa na problematiku kolektívnej inteligencie. Ide o tému veľmi zaujímavú a prínosnú, napokon aj samotná práca otvára viacero zaujímavých a podnetných bodov. Samotné spracovanie práce je však kvalitné už menej. Uvediem dôvody.

Prvým a najzávažnejším dôvodom je nedostatočné a často nesprávne citovanie. Odkazy sú často uvádzané na celé knihy (napr. s. 22, 25, 26, 30), pričom niekedy je jasné, že autor odkazuje na konkrétnu časť textu (mimo iné na tieto celé knihy odkazuje pomocou poznámky „Tamtéž“). Tiež sa vyskytnú odkazy na celé webové stránky (napr. s. 17, 23). V práci nájdeme aj citáciu (s.25-26), ktorá je síce v úvodzovkách, no ako zdroj je napísané „Citát ... se objevuje mimo jiné i na stránkách organizace Peer-to-peer“ (poznámka 41). Autor tiež viackrát uvádza zdroj, kde článok našiel, a nie pôvodný zdroj (napr. pozn. 53 – ako zdroj je uvedený web academia.edu, pozn. 130 – ako zdroj je uvedený blog, pričom na danom blogu je hneď na začiatku uvedený správny spôsob citovania, keďže ide o článok publikovaný pôvodne v odbornom časopise).

Autor tiež viackrát uvádza tvrdenia, ktoré nijak nedokazuje a nepodkladá odkazom. Napríklad na strane 18 autor uvádza, že výskumníci „z MIT chápou internet jako globální mozek, který zrychluje spojení mezi lidmi po celém světě“. Chce sa mi spýtať – ktorí výskumníci? V ktorej štúdii?

Navyše autor niektoré články často výrazne parafrázuje bez toho, aby uviedol pri konkrétnej parafrázovanej časti zdroj. Tak napríklad časť o epistemológii Wikipédie (s. 21-22) je v podstate preklad odstavcov blogového článku uvedeného v poznámke č. 28. Časť 3. 10 je zas referátom Lévyho článku (viď neskôr).

Zvláštny je aj samotný výber zdrojov. Dá sa povedať, že autor poriadne využíva vlastne iba dve knihy (Lévy – Kyberkultura a Becoming Virtual). Autor síce zmieňuje na začiatku práce niekoľko monografií i zborníkov týkajúcich sa kolektívnej inteligencie, no ani jednu z nich

neskôr nevyužíva. Miesto toho sa dočkáme citovania Wikipedie (napr. s. 14, 22), blogových článkov (napr. s. 17, 28), či novinových článkov (napr. s. 18)

Tiež pôsobí zvláštne uvádzanie zdrojov z hnutia New age. Nie, že by to bolo neprípustné, ale predsa len by sa očakával istý odstup. Miesto toho sa dočkáme nekritického preberania napríklad tvrdení o celoplanetárnej kríze, ktorej dôkazom majú byť pozorovateľné masové protesty po celom svete (s. 25). Ktoré protesty má autor na mysli? Sú súčasťou napríklad aj aktuálne miestne protesty proti imigrantom a islámu?

Kvalitu práce zhoršuje aj častý štýl referátu. Autor na strane 12 uvádza, že heslo vo Wikipedii je bohužiaľ nedostatočné a tiež svoj cieľ to napraviť. To je síce isto úctyhodný cieľ, práca však viackrát vyznieva práve ako encyklopedický záznam. Prvá časť pôsobí ako veľmi stručný referát, kde autor vždy uvedie v skratke nejakého autora alebo iniciatívu s odkazom na celú knihu alebo webovú stránku, pričom celý obsah kníh zhrnie často do dvoch viet. Taktiež časť o pojme inteligencie je (tentokrát priznaným) referátom (v poznámke 129 autor vraví, že „Víceméně zde budu parafrázovat Lévyho hutný článek“). Rozdiel medzi uvedeným článkom a predkladaným textom spočíva však v tom, že Lévy v danom článku cituje pôvodných autorov a polemizuje s nimi, interpretuje ich v istom svetle. Bez toho viaceré tvrdenia o Aristotelovi, či Descartovi vyznievajú prázdno. Ako napr. autor chápe to, že Boh je v karteziánskom systéme síce prítomný, ale iba v pozícii garanta platnosti ľudského úsilia vedeckého myslenia (s.48)? Ako sa chce vyrovnáť napríklad s tým, že Boh je napr. podľa Meditácií nekonečná, nezávislá, nanajvýš chápajúca a mocná substancia, ktorá stvorila ako mňa, tak všetko, čo existuje? (Meditácie, s. 65, 67 v českom vydaní 2010). Skutočne je svet podľa Descarta rozdelený na myslenie a rozľahlosť, tak ako to autor píše?

Práci chýba hlbšie využitie sekundárnej literatúry, akákoľvek polemika. Vlastné názory buď absentujú, alebo sú príliš „veľkolepé“, často vyjadrené rozvoľneným štýlom. Kníhkupectvo Amazon tak podľa autora obohacuje čitateľa o kritický pohľad a má potenciál stať sa centrom svetového mozgu (s. 23). V poznámke na s. 55 zas predstiera názor, že „přímá demokracie bude umožněna právě i díky zavedení nové distribuce a valorizace vědění autorit, které se budou odehrávat díky pokračování procesů disintermediace a transformací institucí a profesí“. Akým spôsobom tieto princípy podľa autora prispievajú k priamej demokracii? Nie je napr. disintermediácia zlučiteľná aj s autoritárskym režimom (napr. s dnešným Ruskom)?

Pokiaľ ide o samotný obsah, rád by som autorovi položil pár otázok. Na strane 23 uvádza, že projekt Coupland robí z objavovania kníh sociálnu aktivitu. Je táto zmena skutočne kvalitatívna a nejde iba o technologické uľahčenie a rozšírenie niečoho, čo fungovalo aj predtým? Podobnú otázku mám, pokiaľ ide o tzv. virtualizáciu, ktorá nie je predmetom technológií, ale skôr súčasťou toho, že používame jazyk – ide tu o kvalitatívny alebo kvantitatívny rozdiel?

Nechcem tvrdiť, že práca nemá svoje kvality. Napr. niektoré časti v kapitolách 3 a 4 sú spracované prehľadne a spĺňajú autorov cieľ poskytnúť čitateľovi porozumenie mysleniu Pierra Lévyho. Vyššie uvedené negatíva však považujem za závažné a preto navrhujem prácu ohodnotiť známkou 3.